

Κ. Σημίτης Ο υπουργός Βιομηχανίας μιλάει για την διαδοχή. Η παραίτηση

ΕΑΝ για να πραγματοποιηθούν οι επιδιώξεις, οι ιδέες, οι απόψεις τις οποίες έχω για την κοινωνία, είναι χρήσιμο να διεκδικήσω μια θέση όπως αυτή του επικεφαλής του ΠΑΣΟΚ, σε ένα μη αρχηγικό ΠΑΣΟΚ, τότε θα το κάνω». Με αυτήν την περίεχη, αλλά και σαφέστατη διατύπωση, ο υπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου κ. Κώστας Σημίτης δηλώνει για πρώτη φορά δημόσια, στη διάρκεια συνέντευξης που παραχώρησε στο «Έθνος», την πρόθεσή του να διεκδικήσει την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Ο κ. Σημίτης παρουσιάζει αναλυτικά τις απόψεις του για το μέλλον του τύπου και του ΠΑΣΟΚ και ασκεί αυστηρή κριτική στην κυβέρνηση. «Η παραίτηση Λιβανού - δηλώνει χαρακτηριστικά ο υπουργός Βιομηχανίας - δημιουργεί πράγματι την εντύπωση ότι δεν υπάρχει καλή κυβερνητική συνεργασία, δεν υπάρχει διαφάνεια, υπάρχει πρόβλημα με το ύψος της εξουσίας. Θα έπρεπε - συμπληρώνει - το ύψος της εξουσίας να προσεχθεί πολύ περισσότερο». Παράλληλα, ο Κώστας Σημίτης παραδέχεται ότι υπάρχει πράγματι θέμα κυβερνητικού συντονισμού και ζητά να συγκαλούνται τακτικότερα τα υπάρχοντα κυβερνητικά όργανα, ενώ για τις επικρίσεις που δέχεται ο Αν. Παπανδρέου, δηλώνει: «Ο πρωθυπουργός λειτουργεί όπως εκείνος πιστεύει ότι πρέπει να λειτουργεί. Δικαίωμά του είναι. Η κυβέρνηση - συνεχίζει ο κ. Σημίτης - κρίνεται από τα συνολικά της αποτελέσματα και όχι από τη συχνότητα ταξιδιών, περιοδειών, εμφανίσεων και δηλώσεων του πρωθυπουργού». Στην ίδια αυτή συνέντευξή του, ο υπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου δηλώνει ότι οι «4» δεν αποτελούν ομάδα, αλλά «ρέυμα σκέψης», μαζί με πολλούς άλλους, και εμμέσως πλην σαφώς «αδειάζει» τον Θ. Πάγκαλο για την πολιτική του συμπεριφορά: «Κάθε ένας από τους τέσσερις - έτσι και ο κ. Πάγκαλος - εκφράζουμε τις προσωπικές μας θέσεις», λέει ο κ. Σημίτης, και συμπληρώνει: «Ο κάθε ένας με τον τρόπο του, το ήθος του, τα επιχειρήματά του, για τα οποία είναι αποκλειστικά αρμόδιος. Κανείς δεν είναι καθοδηγούμενος, κανείς δεν δέχεται εντολές». Τέλος, ο κ. Κ. Σημίτης διατυπώνει ανοιχτά τις διαφωνίες του για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί σήμερα το ΠΑΣΟΚ, διατυπώνει προτάσεις για την βελτίωση της εικόνας της κυβέρνησης και απορρίπτει κατηγορηματικά την ιδέα της «συνεννόησης» με τους άλλους διεκδικητές της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ.

Το πλήρες κείμενο της συνέντευξης που παραχώρησε στο «Έθνος» ο υπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου κ. Κώστας Σημίτης, έχει ως εξής: Η υπόθεση Λιβανού και τα όσα συνέβησαν γύρω από το καζίνο και τον Φλοΐσβο, έφεραν σε πολλούς μήνες '89. Πιστεύετε ότι σήμερα, μετά απ' όλα αυτά, η κυβέρνηση έχει καλή εικόνα;

Συνέντευξη στον ΝΙΚΟ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η παραίτηση του κ. Λιβανού δημιουργεί πράγματι την εντύπωση ότι δεν υπάρχει καλή κυβερνητική συνεργασία, δεν υπάρχει διαφάνεια, υπάρχει πρόβλημα με το ύψος της εξουσίας. Θα έπρεπε το ύψος της εξουσίας να προσεχθεί πολύ περισσότερο. Η κυβέρνηση συναντά αντιδράσεις. Αντιδράσεις γιατί η πολιτική της, ιδίως στον οικονομικό τομέα, είναι σκληρή και έχει επιπτώσεις στο εισόδημα. Αντιδράσεις, γιατί πολλές από τις προκλογικές δεσμεύσεις δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν τώρα και, ως εκ τούτου, υπάρχει απογοήτευση.

Όμως, το κυβερνητικό έργο έχει πολλές θετικές πλευρές. Θέλω να αναφέρω την οικονομική πολιτική. Εκεί παρατηρείται σημαντική βελτίωση των οικονομικών μεγεθών και σε ορισμένους τομείς, όπως π.χ. η βιομηχανική και ενεργειακή πολιτική, έχουν καθοριστεί νέες κατευθύνσεις, οι οποίες θα βοηθήσουν την αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη. Κατευθύνσεις οι οποίες πραγματοποιούνται. Να σταθώ λίγο στην Οικονομία και να ρωτήσω εάν, κατά τη γνώμη σας, πρέπει κάποια στιγμή να μπει ένα τέλος στη λήπηση και εάν κατά τη γνώμη σας, το σκέλος ανάπτυξη έχει εξίσου τονισθεί - μέχρι στιγμής - με το σκέλος σταθεροποίηση;

Η κυβερνητική οικονομική πολιτική ακολουθεί το πρόγραμμα σύγκλισης που έχει συμφωνηθεί με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, θα έχει επιτευχθεί η σταθεροποίηση της Οικονομίας στο διάστημα μέχρι το 1999. Τότε πια, θα είναι δυνατή η εφαρμογή μιας άλλης πολιτικής. Η σταθεροποίηση ολοκληρώνεται όταν πραγματοποιηθεί. Θα πρέπει, λοιπόν, να προσπαθούμε κάθε

χρόνο να πετυχαίνουμε τους στόχους μας, για να μπορούμε στο συμφωνημένο χρονικό διάστημα να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις μιας άλλης πολιτικής. Κατά τη διάρκεια της σταθεροποίησης, και έρχομαι στο δεύτερο σημείο σας, είναι αρκετά δύσκολο να ξεκινήσει κανείς νέες πρωτοβουλίες οι οποίες θα οδηγήσουν τη χώρα σε μια αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη. Χρειάζεται όμως αυτές οι πρωτοβουλίες, χρειάζεται η επεξεργασία τους και χρειάζεται να τεθούν οι προϋποθέσεις γι' αυτές. Δεν αρκεί μονάχα να βελτιώσουμε τους δείκτες, πρέπει να θέσουμε τις προϋποθέσεις για μια ποιοτική αλλαγή. Πρέπει να δημιουργήσουμε τις λειτουργίες εκείνες, ώστε να μην υπάρξει αύριο πάλι η πτώση σε μια νέα κρίση.

Πιστεύω ότι σε αρκετούς τομείς γίνεται μια σημαντική προσπάθεια για αλλαγή λειτουργιών σε σχέση με την οικονομία. Αναφέρω για παράδειγμα, την όλη αλλαγή που έγινε στην κατεύθυνση της εφαρμογής των αναπτυξιακών νόμων. Η κυβέρνηση δεν χρηματοδοτεί πια εξ ολοκλήρου, όπως παλιά, και για πολλά χρόνια, τις οποίες επενδύσεις γίνονται, αλλά χρηματοδοτεί επενδύσεις οι οποίες βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα, βασίζονται σε επιχειρηματικά σχέδια, προωθούν την οργάνωση των επιχειρήσεων και τις εξαγωγές. Αναφέρω, τέλος, και το μεγάλο έργο του φυσικού αερίου. Επειτα από μακρόχρονη καθυστέρηση επί ΝΔ ολοκληρώνεται και έτσι θα έχει η χώρα σε λίγο ένα νέο καύσιμο.

Επικρατεί σε μεγάλη μερίδα της κοινής γνώμης η άποψη ότι εκσυγχρονισμός σημαίνει σκληρός πολιτικός. Σημαίνει

«Οι «4» δεν είναι ομάδα. Ο καθένας με το ήθος του... και τις σκέψεις του»

ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΩ ΤΗΝ ΗΓΕΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

δηλαδή τεχνοκράτης, άκαρδος, σημαίνει πολιτικός που δεν προμετρά το κοινωνικό κόστος όταν κάνει τις προτάσεις του. Πολιτικός που ενδιαφέρεται για τους αριθμούς και όχι για τους ανθρώπους. Τι απαντάτε;

Δεν συμφωνώ καθόλου με την άποψη αυτή. Ενα βασικό στοιχείο του εκσυγχρονισμού είναι και η κοινωνική δικαιοσύνη. Κοινωνική δικαιοσύνη, όμως, η οποία θα πραγματοποιηθεί με έναν διαφορετικό τρόπο από αυτόν που ισχύει για πολλά χρόνια στην πολιτική νοοτροπία, τον τρόπο του κράτους των παρχών, των ευκαριακών ρυθμίσεων για να ικανοποιηθεί η μια ή η άλλη ομάδα.

Κοινωνική πολιτική

Εκείνο το οποίο θέλουμε να επιδιώξουμε, είναι, όσον αφορά τις αμοιβές, να υπάρχει μια βελτίωση του εισοδήματος των εργαζομένων συνδεδεμένη με την παραγωγικότητα, παραγωγικότητα στην οικονομία, στον κλάδο, στην επιχείρηση. Οσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση, να υπάρχει ένα γενικό σύστημα όπου θα ξεπεραστούν οι σήμερα υφιστάμενες διακρίσεις.

Όσον αφορά την υγεία, να υπάρχει ένα σύστημα υγείας ανοιχτό στον καθένα. Και, τέλος, θα αναφέρω πιο σημαντικό στοιχείο την προστασία του καταναλωτή, τον περιορισμό της εκμετάλλευσης και την ενίσχυση του στην αγορά. Ο κεντρικός πυλώνας του εκσυγχρονισμού είναι μια άλλη άποψη για τη θέση του ανθρώπου στην κοινωνία και πώς θα προστατευθούν οι επιδιώξεις, οι πρωτοβουλίες και οι ελευθερίες. Αναφερθήκατε λίγο πριν στο ύψος της

κυβέρνησης. Κάποιοι άλλοι επισημαίνουν προβλήματα συντονισμού στην κυβέρνηση. Επισημαίνουν δηλαδή δυσλειτουργία του κυβερνητικού σχήματος και προτείνουν ανασχηματισμό. Συμφωνείτε με την άποψη ότι χρειάζεται να αλλάξουν στον τρόπο συντονισμού της κυβέρνησης; Και ακόμη: Μπορεί αυτό να γίνει μέσα από τη δημιουργία κύκλων ή απαιτείται η θέσπιση ρόλου και θέσεως αντιπροέδρου;

Υπάρχει πράγματι ένα θέμα συντονισμού. Για να αναφέρω ένα παράδειγμα, η κυβέρνηση προωθεί την αποκέντρωση. Η αποκέντρωση είναι αναγκαία, αλλά δημιουργεί πολλά προβλήματα στη σχέση των κεντρικών υπηρεσιών και των περιφερειακών υπηρεσιών.

Πρόβλημα ελέγχου της αγοράς, προβλήματα πραγματοποίησης επενδύσεων, προβλήματα σε σχέση με το ποιος είναι ποιες οδηγίες. Τα θέματα αυτά του συντονισμού είναι απόρροια του γεγονότος ότι στον τόπο μας η κυβέρνηση είναι πρωθυπουργοκεντρική και δεν υπάρχει μια κουλτούρα η οποία να δίνει ιδιαίτερη σημασία στη λειτουργία και στις αποφάσεις των συλλογικών οργάνων.

Αυτό θα πρέπει να αλλάξει. Θα πρέπει να υπάρχουν κυβερνητικά συλλογικά όργανα, όπως είναι το Υπουργικό Συμβούλιο και κυρίως η Κυβερνητική Επιτροπή, να συνεχίζονται σε τακτικότητα διαστίγματα και να επιλύουν διαφορές. Κυρίως, όμως, να δίδουν κατευθύνσεις και να παρακολουθούν την εφαρμογή τους. Το σχήμα των κύκλων, η ύπαρξη αντιπροέδρων, δεν είναι - πιστεύω - λύση στο πρόβλημα. Απλώς δημιουργούν παράλληλες γραμμές, ενώ ο στόχος είναι οι διάφορες γραμμές να συναντιούνται. Μπορούν να συναντιούνται μονάχα σε ένα κυβερνητικό όργανο που συνεδριάζει τακτικά και ασχολείται με όλα τα προβλήματα.

Επομένως, στο περι ανασχηματισμού ερωτήματα, η απάντησή σας είναι ότι αρκεί να συνεδριάζουν τακτικότερα τα όργανα; Αν αυτό αφορά το συντονισμό των κυβερνητικών οργάνων, η απάντησή μου είναι

Λιβανού αποκαλύπτει

αυτή ακριβώς που είπατε. Αρκεί να συνεδριάζει τακτικότερα η Κυβερνητική Επιτροπή. Από εκεί και πέρα, πιστεύω ότι υπάρχουν και εκτός κυβέρνησης αξιόλογα στελέχη, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να συνεισφέρουν τις γνώσεις και την εμπειρία τους.

Αναφέρατε, κ. υπουργέ, στους λεγόμενους διαφωνούντες. Πιστεύετε ότι η κυβέρνηση πρέπει να αποτελεί πεδίο εκπροσώπησης των τάσεων που ενυπάρχουν στο ΠΑΣΟΚ;

Δεν αναφέρω μονάχα στους λεγόμενους διαφωνούντες, γιατί δεν πιστεύω και ότι μπορεί κανείς να χαρακτηρίσει τα μέλη του ΠΑΣΟΚ ή τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας με τις κατηγορίες συμφωνούντες και διαφωνούντες.

Αναφέρω στους ικανούς. Αναφέρω σε αυτούς που έχουν γνώση, αναφέρω σε αυτούς οι οποίοι από προηγούμενες θητείες έχουν την εμπειρία και την ικανότητα να αντιμετωπίσουν προβλήματα. Δεν πιστεύω ότι η κυβέρνηση πρέπει να είναι μια εκπροσώπηση όλων των δυνατών αντιλήψεων του ΠΑΣΟΚ. Η κυβέρνηση πρέπει να έχει ενότητα γύρω από την αντίληψη και ενιαία κατεύθυνση.

Κύριε υπουργέ, η αντιπολίτευση λέει, όμως, ότι δεν υπάρχει πρωθυπουργός. Και εστιάζει εκεί τα προβλήματα συντονισμού της κυβέρνησης. Τι απαντάτε;

Ο πρωθυπουργός λειτουργεί, όπως εκείνος πιστεύει ότι πρέπει να λειτουργεί. Δικαίωμά του είναι. Η κυβέρνηση κρίνεται από τα συνολικά της αποτελέσματα και όχι από την συχνότητα ταξιδιών, περιοδειών, εμφανίσεων και δηλώσεων του πρωθυπουργού. Όλα αυτά αφορούν την επιφάνεια και όχι την ουσία. Σημασία έχει η ουσία. Ας ρωτήσω, ο κ. Εβερτ λειτουργεί, παρ' όλο που ταξιδεύει; Σίγουρα δεν λειτουργεί, αν κρίνουμε με την εσωτερική συνοχή της ΝΔ, ή για να παραβλέψω αυτό το σημείο, να δω τις πολιτικές τις οποίες έχει προτείνει.

Όσον αφορά την οικονομική πολιτική, η πρόταση της ΝΔ είναι γενικόλογη, χωρίς καμία αναφορά σε συγκεκριμένα προβλήματα και με αριθμούς και στοιχεία τα οποία δείχνουν ότι αυτοί οι οποίοι συνέταξαν την πρόταση που ενέκρινε ο κ. Εβερτ, δεν είχαν σχέση με την πραγματικότητα. Το συμπέρασμα είναι ότι ο αρχηγός της ΝΔ δεν λειτουργεί.

Μου είπατε τη γνώμη σας για την κυβέρνηση. Να ρωτήσω τι γίνεται στο κόμμα και να σταθώ στην ομάδα των τεσσάρων, στην κίνηση των τεσσάρων και ιδιαίτερα στην κατά πολλούς ακραία πολιτική συμπεριφορά του κ. Θεόδωρου Πάγκαλου. Λένε πολλοί ότι οι τέσσερις χρεώνονται την πολιτική του συμπεριφορά. Τι απαντάτε;

Οι τέσσερις δεν είναι ομάδα. Οι τέσσερις και πάρα πολλοί άλλοι, θέλω να τονίσω μια ιδιαίτερη έμφαση ότι είναι και πάρα πολλοί άλλοι, αποτελούν ένα ρεύμα σκέψης στο ΠΑΣΟΚ, για το οποίο θέλουμε να ανανεώσουμε τη ιδεολογία του, νέες κατευθύνσεις στην πολιτική. Και τονίζουν ιδιαίτερα το γεγονός ότι η προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να είναι μόνο η διαχείριση προβλημάτων, αλλά μια διαφορετική λειτουργία της κοινωνίας, σε αντίθεση με πρακτικές και νοοτροπίες οι οποίες επικρατούν σήμερα. Κάθε ένας από τους τέσσερις - έτσι και ο κ. Πάγκαλος - εκφράζουμε τις προσωπικές μας θέσεις. Ο καθένας με τον τρόπο του, το ήθος του, τα επιχειρήματά του, για τα οποία είναι αποκλειστικά αρμόδιος.

Κανείς δεν είναι καθοδηγούμενος, κανείς δεν δέχεται εντολές και, πιστεύω, η δύναμή μας έγκειται ακριβώς σ' αυτό: Στο ότι είμαστε ο καθένας από μας μια ιδιαίτερη προ-

πρόβλημα στο ύψος της εξουσίας

Κ. Σημίτης: «Θα πρέπει τα κυβερνητικά συλλογικά όργανα να συνεχίζονται σε τακτικότητα διαστίγματα και να επιλύουν διαφορές. Κυρίως όμως να δίδουν κατευθύνσεις και να παρακολουθούν την εφαρμογή τους. Το σχήμα των κύκλων, η ύπαρξη αντιπροέδρων, δεν είναι πιστευό λύση στο πρόβλημα».

σωπικότητα, που με ελευθερία υπερασπιζόμαστε τις απόψεις μας. Εγρήγορη και ελέγχη από την πρώτη στιγμή ό η λεγόμενη «κίνηση των τεσσάρων» είναι στην ουσία μια συμφωνία τεσσάρων κορυφαίων στελεχών του ΠΑΣΟΚ, για την μετα-Παπανδρέου εποχή. Οι πρόκειται δηλαδή για μια συμφωνία για τη διαδοχή. Τι απαντάτε;

Δεν είναι καθόλου αυτό. Αυτή η ερμηνεία την οποία μεταφέρετε, είναι μια ερμηνεία η οποία δίνεται από μερικούς, οι οποίοι θέλουν να υποβαθμίσουν τα πολιτικά προβλήματα και να τα μετατρέψουν, να τα παρουσιάσουν ως προσωπικά. Δεν υπάρχουν προσωπικά προβλήματα.

Διαφωνίες

Υπάρχει διαφωνία στο ΠΑΣΟΚ σε μερικά πολύ σημαντικά θέματα. Η, για να εκφραστώ πιο σωστά, υπάρχει διαφορά αντίληψων. Ποια είναι τα θέματα αυτά. Να πάρουμε το κόμμα. Πώς λειτουργεί το κόμμα. Λειτουργεί με βάση συγκεντρωτισμό; Λειτουργεί με βάση αρχηγισμό; Ή προσπαθούμε να έχουμε ευρύτερες συλλογικές διαδικασίες;

Έχουμε ένα κόμμα - μηχανισμό που εξυπηρετεί κυρίως τις προκλογικές εκστρατείες ή ένα κόμμα ιδεών, που δημιουργείται για να συζητήσει, να εφαρμόσει πολιτικές; Έχουμε ένα κόμμα που σχεδιάζει και προγραμματίζει, για να μπορεί η κυβέρνηση του μεθαύριο να έχει έτοιμη κατεύθυνση για το τι θα κάνει; Ας έρθω τώρα και στην πολιτική. Υπάρχει μια παλαιολιτική πρακτική στην Ελλάδα, η οποία χαρακτηρίζεται από την τελευταία νοοτρο-

πία, χαρακτηρίζεται από λαϊκισμό, χαρακτηρίζεται από υποσχεσιολογία, εθνοκεντρισμό, τάση απομονωτισμού και εμμονή σε ένα κράτος παρχών. Σε όλα αυτά είμαστε αντίθετοι. Εμείς θέλουμε τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό, θέλουμε η Ελλάδα να ενταχθεί στο ευρύτερο διεθνές πλαίσιο, να αναπτύξει σχέσεις στα Βαλκάνια, να καταπολεμηθεί το πελατειακό κράτος, να υπάρχουν αξιωματικές διαδικασίες και πολλά άλλα τα οποία θα βοηθήσουν τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας. Το θέμα δεν είναι θέμα προσώπων, αλλά είναι θέμα πολιτικών.

Κι αν επιχειρούσα το «προβλεπτικό» ερώτημα, «φτιάξατε κόμμα μέσα στο κόμμα, κ. Σημίτη», τι θα μου απαντούσατε;

Θα σας απαντούσα όχι. Σας είπα πριν ότι είμαστε ένα ρεύμα σκέψης, ότι θέλουμε να πείσουμε τα μέλη του ΠΑΣΟΚ και τον κοινωνικό χώρο τον οποίον εκπροσωπεί το ΠΑΣΟΚ, ότι χρειάζεται μια πολιτική η οποία θα βοηθήσει να αντιμετωπίσει διαφορετικά η Ελλάδα τις νέες προκλήσεις.

Μετα-Παπανδρέου εποχή. Πόσο αισιόδοξος είστε ότι το ΠΑΣΟΚ θα μπει ενωμένο με τη σημερινή του μορφή; Πιστεύετε ότι χρειάζεται προεργασία γι' αυτό; Πολλοί λένουν στο παρασκήνιο ότι θα έπρεπε κάποια στιγμή οι λεγόμενοι δελφίνοι του ΠΑΣΟΚ να έρθουν σε μια κάποια συνεννόηση μεταξύ τους.

Πρώτα απ' όλα, κ. Χατζηνικολάου, δεν συμφωνώ στον όρο μετα-Παπανδρέου εποχή. Η Ελλάδα περνάει μια μεταβατική περίοδο, η οποία έχει αρχίσει εδώ και πολύ καιρό και αυτή η μεταβατική περίοδος δεν πρόκειται να τελειώσει με την αποχώρηση

του Ανδρέα Παπανδρέου, όποτε την αποφασίσει.

Τα προβλήματα υπάρχουν και σήμερα, κι αυτό σημαίνει ότι πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε από τώρα. Αυτό το σκοπό έχει και η προσπάθειά μας. Δεν συμφωνώ, επίσης, και διαφωνώ εντονότατα, με τον όρο δελφίνοι που χρησιμοποιήσατε. Ο όρος δελφίνοι είναι υποτιμητικός όρος, που θέλει να υποβαθμίσει όσους έχουν άλλη άποψη ή δεν συμπεριφέρονται σύμφωνα με τις παραδοσιακές κομματικές γραμμές.

Χρησιμοποιήθηκε και έχει διαδοθεί, πιστεύω, για να τεθεί στο επίκεντρο της προσοχής της κοινής γνώμης το θέμα των προσώπων και όχι το θέμα των πολιτικών. Επαναλαμβάνω ότι για μας το επίκεντρο είναι το θέμα των πολιτικών. Το ΠΑΣΟΚ πιστεύω θα μπει ενωμένο, γιατί εμείς τουλάχιστον θα συμβάλουμε στη συζήτηση η οποία γίνεται και σήμερα και θα γίνει και αύριο, με προτάσεις και ιδέες.

Η ενόπια

Μόνο οι προτάσεις και οι ιδέες εξασφαλίζουν την ενότητα ενός κόμματος. Μόνο μια διαρκής επικοινωνία και ένας διάλογος για το αύριο, είναι η συγκολλητική ουσία, η οποία θα οδηγήσει όλα τα στελέχη, τα μέλη και τους οπαδούς σε μια κατεύθυνση. Εάν δούμε τις εξελίξεις των διαφόρων πολιτικών κομμάτων, τόσο στην Ελλάδα όσο και αλλού, θα διαπιστώσουμε, και πολύ εύκολα, ότι οι φυγόκεντρες τάσεις υπάρχουν και κόμματα διασπώνται όταν αυτά είναι απολεματωμένα. Το πρώτο και κύριο για την ενότητα είναι να ξεφύγουμε από την απολεματώση.

Το περί συνεννόησης των ηγετικών κομματικών στελεχών το απορρίπτετε;

Όπως σας ανέφερα πριν, επειδή τα προβλήματα είναι πολιτικά, συν το εξής: Οσον αφορά μεν τη συνεννόηση, την επικοινωνία και την συνεργασία για τα πολιτικά, είναι διαρκής. Αναφέρω ως παράδειγμα την τελευταία ημερίδα σε σχέση με τα θέματα της ευρωπαϊκής πολιτικής.

Εκεί όλες οι διαφορετικές τάσεις, απόψεις του ΠΑΣΟΚ, εξέφρασαν τις γνώμες τους και πιστεύω ότι σε πολλά σημεία υπήρχε μια σύμπτωση. Η ημερίδα ήταν θετική, γιατί παρά τις αρκετές διαφωνίες, διαμορφώθηκε μια κεντρική κατεύθυνση. Πρέπει να συνεργαστούμε στην προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και στόχους μας μια ομοσπονδιακή Ευρώπη, στην οποία εμείς θα παίξουμε έναν ρόλο.

Μια Ευρώπη, όμως, διαμορφωμένη βέβαια και σύμφωνα και με τις δικές μας επιδιώξεις. Εάν υπάρχει σύμπτωση πολιτικών, σύμπτωση προσωπικών επιδιώξεων τι εννοια έχει; Δεν έχουμε προσωπικές αντιδικίες, ούτε προσωπικές φιλονικίες να ξεπεράσουμε. Πιστεύω κι εγώ, όπως και άλλοι, ότι έχουμε ιδιαίτερα καλές σχέσεις μεταξύ μας, απλώς μερικές φορές ή αρκετές φορές, δεν συμφωνούμε στην πολιτική κατεύθυνση στο ένα ή το άλλο θέμα.

Κύριε Σημίτη, θα διεκδικήσετε την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ εάν και εφόσον οι συνθήκες σας το επιτρέψουν όταν ανακύψει θέμα;

Η ερώτησή αυτή είναι μια ερώτηση η οποία έχει πάντα την χροιά μιας προσωπικής επιδίωξης και μιας εγωιστικής στάσης. Δεν συμφωνώ με την ίδια αυτή.

Το κύριο θέμα για μένα, είναι ποια κατεύθυνση θα πάρει το ΠΑΣΟΚ. Ποιος θα είναι οι επιδιώξεις τις οποίες θέλει να πραγματοποιήσει.

Εάν για να πραγματοποιηθούν οι επιδιώξεις, οι ιδέες, οι απόψεις τις οποίες έχω για την κοινωνία, είναι χρήσιμο να διεκδικήσω μια θέση όπως αυτή του επικεφαλής του ΠΑΣΟΚ, σε ένα μη αρχηγικό ΠΑΣΟΚ, τότε θα το κάνω.

«Ο Ανδρέας λειτουργεί όπως πιστεύει ότι πρέπει να λειτουργεί. Δικαίωμά του...»

Λιβανού αποκαλύπτει

αυτή ακριβώς που είπατε. Αρκεί να συνεδριάζει τακτικότερα η Κυβερνητική Επιτροπή. Από εκεί και πέρα, πιστεύω ότι υπάρχουν και εκτός κυβέρνησης αξιόλογα στελέχη, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να συνεισφέρουν τις γνώσεις και την εμπειρία τους.

Αναφέρατε, κ. υπουργέ, στους λεγόμενους διαφωνούντες. Πιστεύετε ότι η κυβέρνηση πρέπει να αποτελεί πεδίο εκπροσώπησης των τάσεων που ενυπάρχουν στο ΠΑΣΟΚ;

Δεν αναφέρω μονάχα στους λεγόμενους διαφωνούντες, γιατί δεν πιστεύω και ότι μπορεί κανείς να χαρακτηρίσει τα μέλη του ΠΑΣΟΚ ή τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας με τις κατηγορίες συμφωνούντες και διαφωνούντες.

Αναφέρω στους ικανούς. Αναφέρω σε αυτούς που έχουν γνώση, αναφέρω σε αυτούς οι οποίοι από προηγούμενες θητείες έχουν την εμπειρία και την ικανότητα να αντιμετωπίσουν προβλήματα. Δεν πιστεύω ότι η κυβέρνηση πρέπει να είναι μια εκπροσώπηση όλων των δυνατών αντιλήψεων του ΠΑΣΟΚ. Η κυβέρνηση πρέπει να έχει ενότητα γύρω από την αντίληψη και ενιαία κατεύθυνση.

Κύριε υπουργέ, η αντιπολίτευση λέει, όμως, ότι δεν υπάρχει πρωθυπουργός. Και εστιάζει εκεί τα προβλήματα συντονισμού της κυβέρνησης. Τι απαντάτε;

Ο πρωθυπουργός λειτουργεί, όπως εκείνος πιστεύει ότι πρέπει να λειτουργεί. Δικαίωμά του είναι. Η κυβέρνηση κρίνεται από τα συνολικά της αποτελέσματα και όχι από την συχνότητα ταξιδιών, περιοδειών, εμφανίσεων και δηλώσεων του πρωθυπουργού. Όλα αυτά αφορούν την επιφάνεια και όχι την ουσία. Σημασία έχει η ουσία. Ας ρωτήσω, ο κ. Εβερτ λειτουργεί, παρ' όλο που ταξιδεύει; Σίγουρα δεν λειτουργεί, αν κρίνουμε με την εσωτερική συνοχή της ΝΔ, ή για να παραβλέψω αυτό το σημείο, να δω τις πολιτικές τις οποίες έχει προτείνει.

Όσον αφορά την οικονομική πολιτική, η πρόταση της ΝΔ είναι γενικόλογη, χωρίς καμία αναφορά σε συγκεκριμένα προβλήματα και με αριθμούς και στοιχεία τα οποία δείχνουν ότι αυτοί οι οποίοι συνέταξαν την πρόταση που ενέκρινε ο κ. Εβερτ, δεν είχαν σχέση με την πραγματικότητα. Το συμπέρασμα είναι ότι ο αρχηγός της ΝΔ δεν λειτουργεί.

Μου είπατε τη γνώμη σας για την κυβέρνηση. Να ρωτήσω τι γίνεται στο κόμμα και να σταθώ στην ομάδα των τεσσάρων, στην κίνηση των τεσσάρων και ιδιαίτερα στην κατά πολλούς ακραία πολιτική συμπεριφορά του κ. Θεόδωρου Πάγκαλου. Λένε πολλοί ότι οι τέσσερις χρεώνονται την πολιτική του συμπεριφορά. Τι απαντάτε;

Οι τέσσερις δεν είναι ομάδα. Οι τέσσερις και πάρα πολλοί άλλοι, θέλω να τονίσω μια ιδιαίτερη έμφαση ότι είναι και πάρα πολλοί άλλοι, αποτελούν ένα ρεύμα σκέψης στο ΠΑΣΟΚ, για το οποίο θέλουμε να ανανεώσουμε τη ιδεολογία του, νέες κατευθύνσεις στην πολιτική. Και τονίζουν ιδιαίτερα το γεγονός ότι η προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να είναι μόνο η διαχείριση προβλημάτων, αλλά μια διαφορετική λειτουργία της κοινωνίας, σε αντίθεση με πρακτικές και νοοτροπίες οι οποίες επικρατούν σήμερα. Κάθε ένας από τους τέσσερις - έτσι και ο κ. Πάγκαλος - εκφράζουμε τις προσωπικές μας θέσεις. Ο καθένας με τον τρόπο του, το ήθος του, τα επιχειρήματά του, για τα οποία είναι αποκλειστικά αρμόδιος.

Κανείς δεν είναι καθοδηγούμενος, κανείς δεν δέχεται εντολές και, πιστεύω, η δύναμή μας έγκειται ακριβώς σ' αυτό: Στο ότι είμαστε ο καθένας από μας μια ιδιαίτερη προ-

σωπικότητα, που με ελευθερία υπερασπιζόμαστε τις απόψεις μας. Εγρήγορη και ελέγχη από την πρώτη στιγμή ό η λεγόμενη «κίνηση των τεσσάρων» είναι στην ουσία μια συμφωνία τεσσάρων κορυφαίων στελεχών του ΠΑΣΟΚ, για την μετα-Παπανδρέου εποχή. Οι πρόκειται δηλαδή για μια συμφωνία για τη διαδοχή. Τι απαντάτε;

Δεν είναι καθόλου αυτό. Αυτή η ερμηνεία την οποία μεταφέρετε, είναι μια ερμηνεία η οποία δίνεται από μερικούς, οι οποίοι θέλουν να υποβαθμίσουν τα πολιτικά προβλήματα και να τα μετατρέψουν, να τα παρουσιάσουν ως προσωπικά. Δεν υπάρχουν προσωπικά προβλήματα.

Διαφωνίες

Υπάρχει διαφωνία στο ΠΑΣΟΚ σε μερικά πολύ σημαντικά θέματα. Η, για να εκφραστώ πιο σωστά, υπάρχει διαφορά αντίληψων. Ποια είναι τα θέματα αυτά. Να πάρουμε το κόμμα. Πώς λειτουργεί το κόμμα. Λειτουργεί με βάση συγκεντρωτισμό; Λειτουργεί με βάση αρχηγισμό; Ή προσπαθούμε να έχουμε ευρύτερες συλλογικές διαδικασίες;

Έχουμε ένα κόμμα - μηχανισμό που εξυπηρετεί κυρίως τις προκλογικές εκστρατείες ή ένα κόμμα ιδεών, που δημιουργείται για να συζητήσει, να εφαρμόσει πολιτικές; Έχουμε ένα κόμμα που σχεδιάζει και προγραμματίζει, για να μπορεί η κυβέρνηση του μεθαύριο να έχει έτοιμη κατεύθυνση για το τι θα κάνει; Ας έρθω τώρα και στην πολιτική. Υπάρχει μια παλαιολιτική πρακτική στην Ελλάδα, η οποία χαρακτηρίζεται από την τελευταία νοοτρο-

πία, χαρακτηρίζεται από λαϊκισμό, χαρακτηρίζεται από υποσχεσιολογία, εθνοκεντρισμό, τάση απομονωτισμού και εμμονή σε ένα κράτος παρχών. Σε όλα αυτά είμαστε αντίθετοι. Εμείς θέλουμε τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό, θέλουμε η Ελλάδα να ενταχθεί στο ευρύτερο διεθνές πλαίσιο, να αναπτύξει σχέσεις στα Βαλκάνια, να καταπολεμηθεί το πελατειακό κράτος, να υπάρχουν αξιωματικές διαδικασίες και πολλά άλλα τα οποία θα βοηθήσουν τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας. Το θέμα δεν είναι θέμα προσώπων, αλλά είναι θέμα πολιτικών.

Κι αν επιχειρούσα το «προβλεπτικό» ερώτημα, «φτιάξατε κόμμα μέσα στο κόμμα, κ. Σημίτη», τι θα μου απαντούσατε;

Θα σας απαντούσα όχι. Σας είπα πριν ότι είμαστε ένα ρεύμα σκέψης, ότι θέλουμε να πείσουμε τα μέλη του ΠΑΣΟΚ και τον κοινωνικό χώρο τον οποίον εκπροσωπεί το ΠΑΣΟΚ, ότι χρειάζεται μια πολιτική η οποία θα βοηθήσει να αντιμετωπίσει διαφορετικά η Ελλάδα τις νέες προκλήσεις.

Μετα-Παπανδρέου εποχή. Πόσο αισιόδοξος είστε ότι το ΠΑΣΟΚ θα μπει ενωμένο με τη σημερινή του μορφή; Πιστεύετε ότι χρειάζεται προεργασία γι' αυτό; Πολλοί λένουν στο παρασκήνιο ότι θα έπρεπε κάποια στιγμή οι λεγόμενοι δελφίνοι του ΠΑΣΟΚ να έρθουν σε μια κάποια συνεννόηση μεταξύ τους.

Πρώτα απ' όλα, κ. Χατζηνικολάου, δεν συμφωνώ στον όρο μετα-Παπανδρέου εποχή. Η Ελλάδα περνάει μια μεταβατική περίοδο, η οποία έχει αρχίσει εδώ και πολύ καιρό και αυτή η μεταβατική περίοδος δεν πρόκειται να τελειώσει με την αποχώρηση

«Ο Ανδρέας λειτουργεί όπως πιστεύει ότι πρέπει να λειτουργεί. Δικαίωμά του...»